

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14018,Obserwator-Wielkopolski.html>
05.05.2024, 06:08

Obserwator Wielkopolski

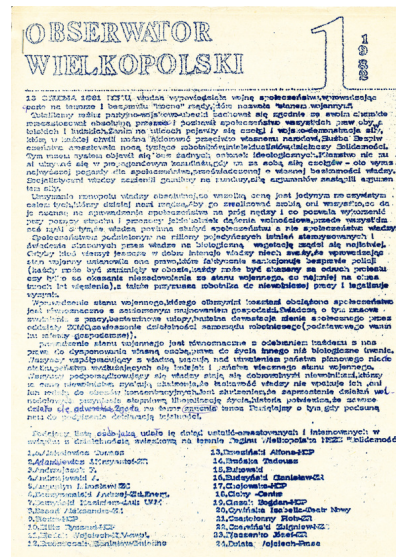
„Obserwator Wielkopolski”. Edycja 1. Podtytuł: „NSZZ »Solidarność«”, pismo wydawane w Poznaniu przez ZR „S” Wielkopolska 6 IX – 2 XII 1981, ukazało się 27 nr., o obj. 2-8 s., w formacie A4, drukowane techniką offsetową, w nakł. 7 tys. egz.

W redakcji: Jan Krzysztof Adamkiewicz, Michał Dziurła, Grzegorz Gauden, Michał Gryczyński, Barbara Moszyńska, Ewa Szadkowska, Grzegorz Ziętkiewicz, oprac. graficzne Wojciech Wołyński. 17-30 IX 1981 wydano dwa nr. pisma „Obserwator Wielkopolski. Dodatek” (w innej szacie graficznej); wydawca – Biuro Prasowe Zarządu Wojewódzkiego „Wielkopolska” „S” RI poświęcone problematyce rolnictwa i „S” RI, o obj. 2 s., redagowane przez L. Balawendera.

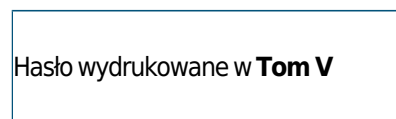
Zamieszczano gł. materiały dot. problematyki związkowej, m.in. relacje z posiedzeń ZR i obrad I KZD w Gdańsku, wywiady z działaczami związku i opozycji, informowano o akcjach protestacyjnych, szykanach wobec działaczy „S”; zamieszczano art. poruszające problematykę gospodarczą (np. dotyczące handlu z ZSRS), historyczną (np. wkroczenie wojsk ZSRS do Polski w 1939, zniszczenie polskiego cmentarza we Lwowie), społ.-polit. (np. relacja z ingresu prymasa Glempa w Gnieźnie, uroczystości rocznicowe w Żabikowie, afera w RSP w Paczkowie). Publikowano również oświadczenia i komunikaty różnych struktur związkowych. W nr. 27 (ostatnim) informowano o możliwości wprowadzenia przez władze PRL stanu wyjątkowego.

Pismo bezpłatne, kolportaż gł. poprzez struktury „S” Regionu Wielkopolska. Po wprowadzeniu stanu wojennego internowani: J.K. Adamkiewicz, M. Dziurła, G. Gauden, E. Szadkowska, G. Ziętkiewicz, W. Wołyński.

Edycja 2. Podtytuły: „NSZZ »Solidarność«”; „Pismo członków i sympatyków NSZZ »Solidarność«”. Najdłużej wydawane pismo podziemne w Poznaniu I 1982 – I 1990, ukazało się 136 nr. i nr

Obserwator Wielkopolski nr 1

specjalny ze I 1990 poświęcony wyborowi przew. ZR podczas II WZD Regionu Wielkopolska; do nr. 40 dołączono Aneks, do nr. 92 (VI 1985) Dodatek, 1989 dwa wydania wyborcze, o obj. 2-12 s.; druk na powielaczu, techniką offsetową w formacie A4, A5, A3, w nakł. ok. 2-10 tys. egz.

W redakcji w różnym okresie: Ireneusz Adamski (ps. nn, N.N), Bogusław Bakuła (ps. A.W., Adam Wildecki, Przemysław Poznański, Jerzy Wipman); Ryszard Czapara (ps. Biedrzycki, Franciszek Zecer), Piotr Kasznia (ps. Jacek Koneczny), Ewa Kobylińska, Krystyna Krynicka, Ryszard Krynicki (ps. nn, N.N., Z.L.), Piotr Piotrowski (ps. A., Agata, Arkadiusz, Marcin K.), Marek Przybyła, Maciej Rusinek, Grzegorz Ganowicz i Andrzej Wilowski. Artykuły zamieszczali m.in. Władysław Balicki, prof. Leszek Nowak, Aldona Rudnicka, Piotr Pezalski, Andrzej Wolej, Zofia Trojanowicz, Wojciech Biedak, współpraca: W. Wołyński. Drukarze, w różnych okresach i drukarniach, m.in.: B. Bakuła, R. Czapara, Teresa Gierszewska, Zbigniew Gierszewski, Robert Kamiński, Eugeniusz Kumorek, Katarzyna Nowaczyk, Eugeniusz Kumorek, Małgorzata Poręba, M. Przybyła, Ryszard Szybiński, Marek Turno. Represjonowani m.in. redaktorzy/kolporterzy: R. Czapara, Stanisław Karpiński, Mariusz Szymankiewicz, Eugeniusz Wencek, Łukasz Zaleski, Andrzej Srech, Rafał Grupiński (zatrzymani/aresztowani od 23 V 1983 w różnym czasie, 25 VII zwolnieni na mocy amnestii); G. Ganowicz, Maria Gołąb, Wojciech Łakiński, Jan Skowroński (kolporterzy „OW” skazani 19 IV 1985 na rok i 3 mies. pozbawienia wolności); Marek Przybyła (13 III 1986 zatrzymany, 15 III tymcz. areszt., 18 VI skazany na rok pozbawienia wolności w zawieszeniu).

Początkowo pismo o charakterze informacyjno-publicystycznym, później (od ok. 1985) publicystycznym; zamieszczano m.in. materiały dot. ówczesnej sytuacji politycznej, społecznej, gospodarczej i kulturalnej, informacje o wydarzeniach w regionie i kraju (np. protestów, demonstracji, represji, obchodów rocznicowych), dokumenty różnych struktur „S” i organizacji opozycyjnych, propozycje programów działania dla podziemia, przedstawiano i omawiano działalność opozycyjnych organizacji politycznych (np. w cyklach *Podziemny ruch polityczny*, *Niezależny ruch polityczny*), problemy mniejszości narodowych w Polsce; pod koniec lat 80. wiele miejsca poświęcano wydarzeniom w innych państwach bloku wschodniego (np. w dziale „Z obozu”);

zamieszczano wiersze poetów, których utwory nie mogły być wydawane w obiegu oficjalnym (np. R. Krynickiego, Reintera Kunze, Iriny Ratuszyńskiej i Wasyla Stusa). Publikowano wywiady i rozmowy z działaczami podziemnej „S”, znanymi politykami opozycji lub naukowcami (np. Lechem Wałęsą, Janem Kułakowskim, Januszem Pałubickim, Andrzejem Gwiazdą, Kornelem Morawieckim, Andrzejem Milczanowskim, prof. Leszkiem Nowakiem, Maciejem Frankiewiczem, Piotrem Chruszczyńskim, Stanisławem Barańczakiem); 1982-1989 udział redaktorów „OW” w inicjatywach pozawydawniczych: tworzeniu Radia „Solidarność”, TKK „S” Regionu Wielkopolska i Funduszu Pomocy Represjonowanym, w wydawaniu pism: „Obserwator Wielkopolski. Aneks” (1983), „Bez Debitu” (1983-1985) i powołaniu wydawnictwa A5 (1989). Nazwą pisma sygnowano także ulotki i kalendarze.

Pismo bezpłatne, kolportaż gł. poprzez sieć kierowaną przez R. Czaparę (I 1982 - V 1983), Ewę Rudnicką (V 1983 - III 1986) i Magdalenę Weber (III 1986-1989), oraz podziemne struktury w instytucjach i zakładach pracy, część nakł. rozprowadzana poza Poznaniem i regionem Wielkopolski.

Edycja 3. Pismo wydawane legalnie przez [Obserwator](#) Sp. z o.o. 4 III - 19 VIII 1990; niecenzurowane, druk w Zakładzie Poligraficznym przy ul. Ziębickiej w Poznaniu. W redakcji: L. Dymarski (redaktor nacz.), Wojciech Dolata (z-ca redaktora nacz.), Barbara Fabiańska (sekretarz red.), Nina Nowakowska, Zofia Ziółkowska, Zofia Kosakówna, Paulina Suszka, Krzysztof Podemski, Andrzej Skwosz, Andrzej Wilowski; stali współpracownicy, m.in.: Aleksandra Bessert, Marek Hendrykowski, Jacek Kubiak, Wacław Oszajca SJ, Grzegorz Gauden, Grzegorz Schetyna, Wojciech Wołyński, oprac. graficzne Mariusz Tuliński.

Pismo o charakterze publicystycznym, zamieszczano artykuły dot. problematyki regionalnej, ogólnopolskiej oraz państw Europy Środkowej i Wschodniej (np. Czechosłowacji, Litwy, Łotwy, Ukrainy, NRD i Berlina Zach.). Pisano m.in. o problemach transformacji ustrojowej i wydarzeniach politycznych w Polsce (np. o powstających samorządach, weryfikacji funkcjonariuszy SB, sytuacji w środowiskach dotychczasowej opozycji), zagadnieniach kulturalnych (np. festiwal w Jarocinie, Teatr Ósmego Dnia), gospodarczych (m.in. o sytuacji w rolnictwie) i sportowych.

Publikowano teksty literackie (np. J. Lewandowskiego *Cztery dni w Atlantydzie*, wiersze S. Barańczaka), poświęcone historii (Czerwiec 1956, problematyka Archiwum Wschodniego) i działy tematyczne, m.in. „Portret tygodnia”, „U brzegów filmu”, „Wiadomości”, „Z Berlina”, oraz rozmowy, np. z Jackiem Kaczmarskim, Stefanem Kisielewskim, Kornelem Morawieckim (ostatni wywiad przed ujawnieniem), Zdzisławem Najderem i Mieczysławem Rakowskim.

Pismo sprzedawane m.in. w sieci kiosków z prasą.

[Obserwator Wielkopolski nr 1.jpg, 5.04 MB, 15.01.2024](#)

Przemysław Zwiernik

[Poznań, Region Wielkopolska](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)